

Makine ve Hayat Tarzı

2019-08-20 18:50:43

Hayat tarzları nasıl yarışır?

Ben *ideolojilerin* belirleyici olduğuna inanmam. İdeolojilerle meşgul olan insanlar, dünyayı ideolojilerin yönettiğini düşünür, yazılımcıların dünyayı yazılımın, finansçıların dünyayı finansın, askeri teknokratların dünyayı silahların yönettiğine inanması gibi, ideologlar da dünyayı ideolojilerin yönettiğine inanır.

Ben dünyada asıl yarışanın *hayat tarzları* olduğuna kanaat ederim. İdeolojiler, düşünceler bunun maskesidir. Silahlar hayat tarzlarına serbestlik üretmek için vardır, hayatın nasıl başlayacak, nerelerde ne yaparak geçecek ve nasıl bitecek? Bunları belirleyen temelde hayat tarzıdır. Sabah kalkınca ne yapacaksın, evinden çıkıp nereye gideceksin (veya evinden çıkacak mısın?) ve akşam nereye gidecek, kiminle ne yapacaksın?

Dünyayı eline almış Kapitalizm, insanların geneline belli bir hayat tarzı vazeder. Sabah kalkarsın, traş olur, makyaj yapar, giyinir işe gidersin, orada *makine* için faydalı olduğuna inanılan ama çoğunlukla sadece canın sıkılıp da kendini gereksiz hissetme diye uydurulmuş bulunan işleri yaparsın. Akşam gelirsın, televizyon seyredersin veya kitap okursun, medeni durumuna göre değişiklik gösterebilen faaliyetler yaparsın ve gün biter.

İnsanların değerini bu rutinde ne kadar etkili oldukları belirler. Makinenin ne kadar *değiştirilebilir* bir parçasısın? Ne kadar alternatifin var? Sen olmasan makine yerine bir parçayı ne kadar zamanda bulur? Bulabilir mi?

Bu makinede herhangi bir *kutsal* yoktur, istediğini söyleyip, düşünme özgürlüğüne sahipsın. Makinenin temel işleyişine müdahale etmediğin sürece bir tehdit olarak görülmezsin. Makine zaten sağlam ve esnek, neredeyse *organik* bir makinedir. Sen ona müdahale etsen de kendini tamir edebilir. Zaten o kadar büyüktür ki, eğer tepelerde bir yerde değilsen, müdahalelerin sinek ısırtısından öteye geçmez.

Bu *organik* ve kendini düzelten sistemin temelinde de *yarış* vardır, makine kendi parçaları arasında bir yarışma düzenler ve kendine en uygun parçayı ödüllendirir. *En uygun* parça illa *en zeki* demek değildir, *en zengin* demek değildir, *en becerikli* demek değildir, tek kriter *makinenin o pozisyon için uygun bulmasıdır*. Bu nedenle insanlar birbirine bakıp, *bu adam o pozisyonda olmayı hak etmiyor* diyebilir

ama makine için *hak* diye bir kavram yoktur, *uygunluk* vardır ve bazen aptal olmak *daha uygun* olmaktır.

Bu durumda yaşayan tek *kültür* makinenin kültürü olabilir. Eski zamanlarda, henüz bu kadar büyük bir makine yokken, makineler kabileler ve hanedanlar eliyle şekil bulurken, insanların *farklı hayatlar* yaşaması daha mümkündü. Hepimizi yeknesak ve *değiştirilebilir* parçalar yapmaya karar vermiş bir yarışmanın içine düştük ve bizim için ağırlık yapan kültürlerimizi bırakmak ihtiyacı duyuyoruz. İnsan olduğumuz için bu süreç tabii ki yavaş ilerliyor, nesilden nesile daha iyi parçalar oluyoruz, makinenin dışına çıkmaya daha çok korkan ve makinedeki *mertebesini* daha çok önemseyen parçalar. Yine de gidişatı görmek mümkün.